

מדד השלום אפריל 2015

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

במרכז סקר מדד השלום עמדו החודש שלושה נושאים: תהליך הקמת הממשלה והרכבה; האתגרים העומדים בפניה בתחום המדיני-ביטחוני והמחאה של בני העדה האתיופית.

הרכב הממשלה החדשה: בשאלה איזו ממשלה תשרת טוב יותר את האינטרסים של ישראל – ממשלת ימין מובהקת או ממשלת אחדות ששותפותיה הבכירות הן הליכוד והמחנה הציוני – הממצאים מורים כי כיום, כמו לפני הבחירות, בציבור היהודי עולה שיעור המעדיפים ממשלת אחדות לאומית (42% כיום ו-49% לפני הבחירות) על שיעור החושבים שממשלת ימין מובהקת תעשה את המלאכה טוב יותר (35% בשני המועדים). הפער הקטן יותר בין שתי האפשרויות אחרי הבחירות נעוץ בעליית שיעור הגורסים שאין הבדל לעניין זה בין שני ההרכבים האפשריים של הממשלה (מ-9% לפני הבחירות ל-15% אחריהן). פילוח לפי הצבעה לכנסת בבחירות 2015 מראה כי רוב של ממשל לטובת ממשלת אחדות יש רק בקרב מצביעי המחנה הציוני (74%) ובקרב מצביעי יש עתיד (67%). בציבור הערבי השיעור הגבוה ביותר כיום חושב שאין הבדל מהותי בין שתי האפשרויות (38%). ואולם שיעור המעדיפים ממשלת אחדות (27%) עולה בבירור על שיעור המעדיפים ממשלת ימין מובהקת (18%).

ניהול המשא ומתן להרכבת הממשלה: הציבור היהודי אינו שבע רצון ביותר מאופן ניהול המשא ומתן. על סולם מ-1 (גרוע) ל-10 (מצוי), רק 42% מהמרואיינים נתנו לנתניהו ציון בינוני ומעלה (6-10) על האופן שבו נשא ונתן עם המפלגות הקטנות על הקמת הקואליציה, שעה שרוב קטן (51%) נתנו לו ציון מתחת לבינוני (1-5). יתר על כן, שיעור הלא מרוצים מחלוקת התיקים הבכירים בין מפלגות הקואליציה (55.5%) הוא כפול משיעור המרוצים מהחלוקה (27%). בדומה, שיעור המסכימים בקרב הציבור היהודי עם הטענה כי נתניהו נתן הרבה מדי למפלגות הקטנות שאותן רצה לצרף לקואליציה על חשבון מה שהגיע לליכוד (52%) גבוה בהרבה משיעור מי שאינם מסכימים שכך הדבר (30%). עם זאת, 42% אינם מסכימים עם ההערכה שנתניהו נתן הרבה למפלגות הקטנות כדי להחליש את מתחריו בין חברי הכנסת של הליכוד, דוגמת גלעד ארדן, שעה שרק כשליש (36%) בדעה שהטענה נכונה. שיעור גבוה במיוחד (22%) אינם יודעים.

שלא במפתיע, בציבור הערבי יש גם כן אי שביעות רצון מניהול המשא ומתן הקואליציוני – רק 39% נתנו לנתניהו ציון בינוני ומעלה ואילו 49% נתנו לו ציון בינוני ומטה. באשר לשביעות הרצון מחלוקת התיקים עד כה, 46% מהערבים אינם מרוצים כפול משיעור המרוצים (22%). התפלגות הדעות בקרב הערבים בנוגע למה שנתן נתניהו למפלגות הקטנות דומה לזו שבקרב הציבור היהודי: השיעור הגבוה יותר (49%) מסכימים שהוא נתן למפלגות אלה יותר מדי לעומת 25.5% בלבד החושבים להיפך. לעומת זאת בנוגע לשאלה האם נתניהו עשה זאת כדי להחליש את מתנגדיו

מבית, הרי שבניגוד לציבור היהודי, בקרב הערבים עולה שיעור המסכימים עם טענה זו (50%) במידה ניכרת על שיעור מי שאינם מסכימים עמה (22%).

השותפים החרדים: כשני שלישים בציבור היהודי (64%) הם בדעה שנתניהו לא נהג נכון כשנענה לדרישות החרדים לבטל כמעט את כל ההחלטות שהתקבלו ביחס אליהם בממשלה הקודמת (עידוד החרדים להשתלב בצה"ל ובשוק העבודה, ביטול הקיצוצים לשיבות וההקלות בגיור), למרות שאחרת ככל הנראה הם לא היו מצטרפים לממשלה. בדומה, הרוב (58%) חושבים שלא היה צריך למנות את ח"כ ליצמן כסגן שר-הבריאות כדי לסייע לו להימנע משבועת אמונים למדינה (חובה החלה על שר אך לא על סגן שר). בציבור הערבי השיעור הגבוה ביותר ענה שאין להם עמדה בנושא המינוי של ליצמן (42%).

המינוי של כחלון: לעומת ההסתייגות הרווחת בציבור היהודי מהמינוי של ליצמן, רוב ברור (65%) כאן סבורים שמשה כחלון מתאים לתפקיד שר האוצר. עם זאת, עמדת הרוב (63%) היא שהסיכוי שהוא יצליח לעמוד בהבטחתו לשנות באופן משמעותי את שוק הדיור בישראל, הוא נמוך. הפער בין הערכת ההתאמה של כחלון לתפקיד שר האוצר לבין הערכת הסיכוי שהוא יצליח לשנות את המצב בתחום הדיור, עשוי להעיד כי למרות "ארגז הכלים" שהועמד לרשותו הציבור היהודי נוטה שלא להאמין שהוא יוכל להתגבר על מכשולים שיוצבו בפניו על ידי גורמים שונים בתוך הממשלה ומחוצה לה. גם בציבור הערבי יש רוב הסבורים כי כחלון מתאים לתפקיד שר האוצר (63%), אלא שכאן יש דווקא רוב הסבורים כי הוא יצליח לממש את הבטחותיו לשנות את פני שוק הדיור (52%).

היחסים עם הפלסטינים: בציבור היהודי קיימת הסכמה גורפת (86%) כי קטן הסיכוי שבמהלך כהונתה של הממשלה שהוקמה תהיה פריצת דרך במשא ומתן המדיני עם הרשות הפלסטינית. בה בעת, רוב מסוים (53%) מעריכים כי אם לא תהיה פריצת דרך כזאת, גדול הסיכוי שתפרוץ אינתיפאדה פלסטינית שלישית. רוב למי שסבורים שקטן הסיכוי שלא תפרוץ אינתיפאדה שלישית יש רק בקרב מצביעי הליכוד (54%) והבית היהודי (50%) וגם הוא קטן כפי שמורים הנתונים הללו. אשר לסיכוי שהמערב יפעיל נגד ישראל באופן מתואם סנקציות חמורות, כלכליות ואחרות, כדי להביא לחידוש המשא ומתן לשלום, הציבור היהודי נחלק שווה בשווה (45% בכל צד) בין מי שחושב שהסיכוי לכך גדול לבין מי שסבור ההיפך. גם בציבור הערבי הרוב (54%) סבורים שקטן הסיכוי כי במהלך כהונתה של ממשלת ימין מובהקת כזו שהוקמה תהיה פריצת דרך מדינית. ואולם, כאן שיעור המעריכים את הסיכוי לפרוץ אינתיפאדה פלסטינית שלישית כקטן (46%) עולה על שיעור מי שמעריכים אותו כגדול (39%). במילים אחרות, היהודים צופים יותר מהערבים אזרחי ישראל שתפרוץ אינתיפאדה שלישית.

איראן: למרות האזהרות המושמעות מדי פעם על ידי גורמים ממשלתיים שונים, בציבור היהודי יש רוב ברור (59%) למי שלא מאמינים כי כיום, לאחר שכבר הייתה התקדמות רבה לקראת הסכם מסגרת בין איראן לארה"ב, ממשלת ימין תיתן אור ירוק לתקיפה ישראלית על מתקני הגרעין האיראניים. ביחס לשאלה האם ישראל צריכה או לא צריכה להתקיף את מתקני הגרעין

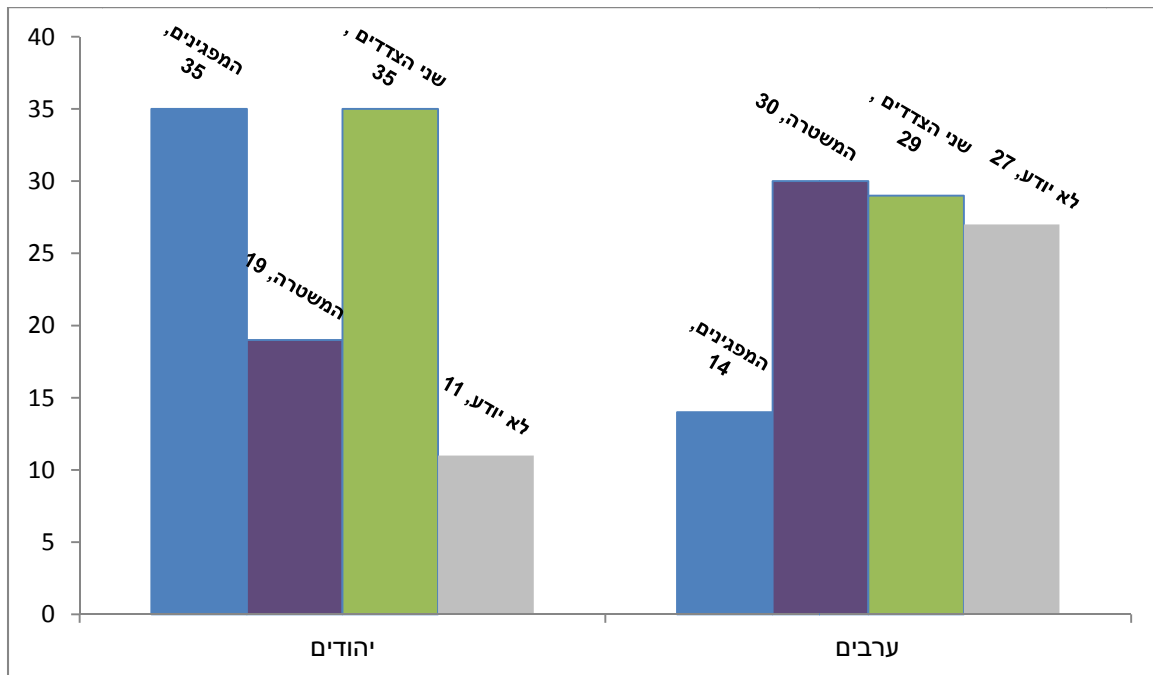
בעצמה הרי שהרוב (60%) אינו תומך בהתקפה כזו. כשליש בציבור הערבי לא גיבשו עמדה בנושא איראן, ואולם, שיעור הסבורים שישראל לא תתקוף כפול משיעור הסבורים ההפך (48% לעומת 19.5%). הוא הדין בשאלה האם על ישראל לתקוף בגפה: כשליש (29%) אמנם אין דעה, אבל בקרב מי שיש לו דעה, הרוב הברור נגד תקיפה (50% לעומת 20%).

מחאת קהילת יוצאי אתיופיה: עמדות הציבור היהודי לגבי טענתם של המוחים כי יחס השלטונות כלפיהם הוא מפלה ומקפח הן חד-משמעיות: שלושה-רבעים הם בדעה שטענה זו מוצדקת. עם זאת, רוב ברור (77%) מסכימים עם אמירתו של ראש הממשלה כי ההתנהגות הסוערת של המפגינים לא הייתה ראויה, שכן לאף אחד אסור לקחת את החוק לידיים. אשר לשאלה מי אחראי יותר לאלימות שהייתה בהפגנה בכיכר רבין, הדעות חלוקות: כשליש חושבים שהאחריות לכך הייתה מוטלת שווה בשווה על המשטרה ועל המפגינים (35%), כשליש נוסף (35%) מטילים את רוב האחריות על המפגינים, ורק מיעוט (19%) מטילים את האחריות יותר על כתפי המשטרה.

התפלגות הדעות בציבור הערבי בשאלה הראשונה בנושא זה דומה: 73% מצדדים בטענת המוחים יוצאי אתיופיה כי היחס השלטוני כלפיהם הוא מפלה ומקפח. ואולם, ככל שמדובר בדברי ראש הממשלה, הדעות כאן חלוקות: 40% אינם מסכימים עמו לעומת 44% שחושבים כמו נתניהו כי עוד לפני שניגשים לבדיקת הטענות של המוחים האתיופים יש לזכור כי אין לקחת את החוק לידיים. באשר לאחריות לאלימות בהפגנה שהיתה בכיכר רבין, כאן השיעור הגבוה יותר מטילים את האחריות על המשטרה (30%). כמעט כשיעור הזה (29%) רואים בשני הצדדים אחראים במידה שווה ורק 14% חושבים כי המוחים אשמים באלימות.

מדד המשא ומתן: 45.8 (מדגם יהודים 43).

**תרשים החודש: מי לדעתך אחראי יותר לאלימות שהיתה בהפגנה של בני הקהילה האתיופית
בכיכר רבין? (באחוזים)**

מדד השלום נערך בחסות תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים (אוניברסיטת תל אביב) ומרכז גוטמן לסקרים של המכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 4-5 במאי 2015, בקרב 601 מרואיינים, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. עיבודים סטטיסטיים: גבי יסמין אלקלעי.